

Nr 858

Av herr Lindkvist m. fl., *angående tillståndsgivningen för demonstrationer.*

I få länder är medborgarna tillförsäkrade en så vidsträckt rätt till opinionsyttringar som i vårt land. Vi betraktar åsikts- och yttrandefriheten som omistliga delar av vårt demokratiska samhällssystem. Denna frihet inkluderar också rätten till gatudemonstrationer. Inte minst arbetarrörelsen, som genom decennierna regelbundet anordnat sådana demonstrationer, har anledning att slå vakt om demonstrationsrätten. De händelser som de senaste månaderna inträffat i Stockholm i samband med demonstrationer gör inte dessa inledande konstateranden mindre berättigade.

Om allmän enighet råder om demonstrationsrätten, har emellertid olika meningar gjorts sig gällande vid bedömningen av de kravallsituationer som uppstått. Från myndigheternas sida har ansvaret lagts på demonstranterna, som alltså skulle ha missbrukat demonstrationsrätten. Demonstranterna har å sin sida lagt skulden på polisen. Med klart avståndstagande från provokationstendenser från demonstranternas sida och från uppträden i stil med den beryktade äggkastningen mot en amerikansk diplomat måste man emellertid fråga sig om det inte är möjligt att genom ganska enkla åtgärder åstadkomma förhållanden som både ordningsmakten och demonstrationsarrangörerna kunde vara nöjda med.

En kärnfråga synes vara vem som skall svara för handläggningen av ärenden rörande demonstrationer. Skall tidståndsprövning och övervakning med eventuella ingripanden ligga hos en och samma myndighet, d. v. s. hos polisen? Nu är det så att polisens befogenheter att på förhand ingripa mot en planerad demonstration är ytterst begränsade. Inte heller kan med fog göras gällande att polismyndigheten överträtt eller handlat i strid mot nu gällande bestämmelser vad beträffar tillståndsgivningen. Den omständigheten att polisen ibland ser sig nödsakad att ingripa mot demonstrationståg eller mot enskilda demonstranter ger emellertid anledning till eftertanke. Sammankopplingen av tillståndsprövning och övervakning hos en och samma myndighet är uppenbarligen ägnad att inge en felaktig föreställning om polisens lagligt grundade möjligheter att på förhand hindra genomförandet av en demonstration. Detta medverkar till att skapa en misstro som riskerar att allvarligt försämra relationerna mellan polisen och allmänheten. Åtskilliga av de motsättningar som uppkommit vid demonstrationer i t. ex. Stockholm hade måhända kunnat reduceras eller helt elimineras om det rått bättre kontakt och större förtroende mellan den tillståndsgivande myndigheten och de demonstrerande grupperna.

De nämnda olägenheterna skulle i allt väsentligt kunna undvikas, om beslutanderätten i frågor rörande demonstrationstillstånd gavs till en politiskt sammansatt och politiskt ansvarig nämnd. De på sina håll alltjämt verksamma polisnämnderna skulle mycket väl kunna anförtros denna uppgift. Vårt förslag är, att i varje primärkommun fullmäktige utser en nämnd med uppgift att — givetvis i samråd med polisen — besluta om tillstånd till demonstrationer och därmed jämställda offentliga sammankomster.

Polisens möjligheter att fullgöra sin många gånger vanskliga uppgift är i hög grad beroende av allmänhetens stöd. På vissa platser har redan ett lokalt samarbete organiserats mellan polisen och medborgerliga organisationer. Erfarenheterna av denna verksamhet bedöms som goda. Frågan är därför värd ökad uppmärksamhet. Nya former för samarbete mellan allmänheten och polisen bör prövas. En kommunal nämnd — som den ovan föreslagna — skulle inte få mycket att göra, om dess uppgift inskränktes till att meddela tillstånd till demonstrationer. Dess uppgift skulle kunna vidgas betydligt. Dess huvuduppgift borde vara att söka åstadkomma förtroendefullt samarbete mellan polisen och de skilda medborgargrupperna. En politiskt sammansatt nämnd med bred förankring skulle vara väl lämpad att få folkrörelserna, de politiska och fackliga organisationerna, ungdomsorganisationerna, elevföreningarna och föräldraföreningarna positivt inställda till samarbete med polisen och villiga att engagera sig i särskilda samarbetsorgan. Allmänna riktlinjer för de sistnämndas verksamhet bör utarbetas och centrala åtgärder vidtagas för att stimulera och främja sådana samarbetsorgan.

Syftet med de här framlagda förslagen är att skapa ett fördjupat medborgerligt förtroende för ordningsmakten och att göra ordningens upprätthållande till en gemensam medborgerlig angelägenhet, samtidigt som den fria opinionsrätten tryggas.

Med hänvisning till ovanstående föreslår vi,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om att riksdagen föreläggs ändrade bestämmelser beträffande handläggningen av ärenden rörande tillståndsgivning för demonstrationer och liknande offentliga arrangemang, innebärande att tillståndsgivningen anförtros en kommunal, politiskt sammansatt nämnd, som samtidigt erhåller uppgiften att i enlighet med vad ovan anförts arbeta för ett fördjupat samarbete mellan polisen och allmänheten.

Stockholm den 26 januari 1968

Oskar Lindkvist (s)

Stellan Arvidson (s)

Nils Kellgren (s)

Nancy Eriksson (s)